

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย มีความรักสามัคคี รู้จักเสียสละ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ นำไปสู่ พื้นฐานของวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการลูกเสือไทยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็น ประเทศหนึ่งที่มีกิจการลูกเสือที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกเนื่องจากมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขของ คณะลูกเสือแห่งชาติ มีพระราชบัญญัติว่าด้วยลูกเสือเป็นกฎหมายสำคัญ ดังที่ พระราโชวาท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณฯ พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ของสภาลูกเสือแห่งชาติ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ณ พระตำหนักถนนพสุธา (สมาคมสโมสรลูกเสือ อากาศ. 2542 : 6) ความว่า

“การลูกเสือเป็นกิจการที่ได้รับการยอมรับว่า มีระเบียบแบบแผนที่ดีมีประสิทธิภาพ ในการฝึกฝนเยาวชนให้เป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ทั้งมีความเชื่อมั่น ในอันที่จะฝึกหัดปรับปรุงตัวเองให้สามารถพึ่งตนเอง และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นและส่วนรวมได้ ท่านทั้งหลายย่อมซาบซึ้งถึงคุณค่าของกิจกรรมลูกเสือตามที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างดี จึงยินดีเข้ามาบริหารงานและสนับสนุนกิจการลูกเสือ”

กองลูกเสือจะช่วยพัฒนาเยาวชนเหล่านี้เป็นความคาดหวังให้เป็นผู้มีบทบาทในการ พัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศชาติในอนาคต ดังที่ พระราโชวาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ณ สนามศุภชลาศัย (สมาคมสโมสรลูกเสืออากาศ. 2542 : 8) ความว่า

“กิจการลูกเสือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่น้อมนำและส่งเสริมเยาวชนของชาติ ให้เป็นคนดีมีความรู้ ความเฉลียวฉลาด ความรัก ความสามัคคีให้กันและกันฉันพี่น้อง ทั้งเป็นคนที่มีรู้จักใช้โอกาสและความสามารถสร้างสรรค์ ประโยชน์ส่วนรวมด้วยความเสียสละ นับตั้งแต่กิจการลูกเสือได้ก่อกำเนิดขึ้นจนถึงบัดนี้ ลูกเสือ ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือสังคม มากมายหลายด้าน รวมถึงด้านการรักษาความมั่นคงของประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเยาวชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้โดยอาศัยความศรัทธาร่วมมือจากผู้บังคับบัญชา

ลูกเสือทุกระดับชั้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทุกด้าน ในบัดนี้ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้บังคับบัญชาลูกเสือทุก ๆ ฝ่ายจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ทั้งด้านความรู้ ความคิดและความสามารถให้ก้าวหน้ากว้างขวางยิ่งขึ้น โดยไม่หยุดยั้ง ทั้งจะต้องเตรียมความพร้อมเสมอที่จะเสียสละช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ ทุกวิถีทางให้เกิดประโยชน์อันพึงประสงค์แก่เยาวชนอย่างแท้จริง”

ซึ่งในการดำเนินการกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ คงจะต้องมีการปฏิรูปพร้อมไปกับการปฏิรูปการศึกษาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และต้องยอมรับว่ากิจกรรมลูกเสือก็เป็นขบวนการพัฒนามนุษย์เช่นเดียวกัน เมื่อนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของ คณะลูกเสือแห่งชาติที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 7 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2528 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2530 ว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าเพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ” ดังนั้น มาตรา 6 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับ วัตถุประสงค์ ของคณะลูกเสือแห่งชาติจึงมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง (ชลอ กองสุทธิใจ. 2544 : 263)

กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือซึ่งเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เป็นระบบ มีหลักฐานชัดเจน มุ่งเน้นพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความเพียบพร้อมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นระเบียบวินัย เป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติทุกระดับ ให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ประเทศไทยได้นำกระบวนการลูกเสือมาใช้ในการพัฒนา เยาวชนสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 95 ปี และอีกทั้งยังมีการเรียนการสอนในสถานศึกษา ครอบคลุมทั่วประเทศ (อดิศักดิ์ โพธารามิก. 2548 : 21) และยังคงกล่าวอีกว่า มีลูกเสือทั่วโลกกว่า 150 ประเทศ มีจำนวนประชากรลูกเสือ 28,000,000 คนเศษ สำหรับประเทศไทยมีนักเรียนนักศึกษาใน ระบบประมาณ 13,000,000 คน และในจำนวนนี้ได้รับการฝึกอบรมตามกระบวนการลูกเสืออย่าง ต่อเนื่องจำนวน 6,000,000 คน คิดเป็นร้อยละ 21.24 ของประชากรลูกเสือทั่วโลก (อดิศักดิ์ โพธารามิก.

2548 : 22) แต่สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา ในปัจจุบันเยาวชนเหล่านี้ ยังไม่สามารถเป็นพลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมได้ดีเท่าที่ควร จะเห็นได้จากการมีปัญหาเยาวชน ในด้านต่าง ๆ เช่น การติดยาเสพติด การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมเบี่ยงเบน การหนีเรียนไปเที่ยวเตร่ ตามห้างสรรพสินค้า ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ การใช้เวลาว่างในช่วง วันหยุดไปกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ขาดจิตวิญญาณ การเป็นลูกเสือ ไม่สามารถนำพาเยาวชนเหล่านี้ไปสู่ความดีงามตามอุดมการณ์ลูกเสือให้สมกับ ความยิ่งใหญ่ของการลูกเสือไทยได้

จากเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของกิจการลูกเสือในการพัฒนา เยาวชน จึงกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือมีบทบาทสำคัญในนโยบายข้อหนึ่ง คือ นโยบายการพัฒนา คนและสังคมที่มีคุณภาพ (จาตุรนต์ ฉายแสง. 2548 : 5) กระทรวงศึกษาธิการมีความเชื่อมั่นว่า ถ้านำกระบวนการลูกเสือ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทันสมัยและเป็นกลไกสำคัญที่จะนำมาใช้ในการ พัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบ (อดิศักดิ์ โปธารามิก. 2548 : 23) รวมทั้งใช้ในการแก้ปัญหา เยาวชนและปัญหาสังคมของชาติได้ จึงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญใน การปฏิรูปการลูกเสือ ไทยในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารกองลูกเสือต้องพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกเสือ ใช้เวลาว่างอย่างถูกต้อง ทำงานเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม พร้อมทั้งให้มีการพัฒนา ปรับปรุงบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ค่ายลูกเสือซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ ให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการทางลูกเสือ และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืนเป็น รูปธรรม สภาลูกเสือแห่งชาติ (2549 : เว็บไซต์) ได้มีมติขอให้กระทรวงศึกษาธิการประสานงานให้ สำนักรับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) กำหนดกิจกรรมลูกเสือเป็นองค์ประกอบ ประการหนึ่ง ในการประเมินภายนอกของสถานศึกษา และให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบุคลากร สายวิชาชีพครูบรรณารักษ์วิชาการลูกเสือไว้ในหลักสูตรวิชาชีพครู

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอให้มีการปรับโครงสร้างกระบวนการบริหารกิจกรรม ลูกเสือ เช่น โครงสร้างการบริหารในระดับเขตพื้นที่ ที่จะทำอย่างไรให้ขั้นตอนของการอนุมัติต่าง ๆ มีความรวดเร็วกว่าเดิม ที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนวิชาลูกเสือในสถานศึกษา เนื่องจากขณะนี้ การเรียนการสอนลูกเสือนั้น ถึงแม้จะเป็นวิชาบังคับที่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเรียนแต่ไม่ มีหน่วยกิตให้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจกิจกรรมลูกเสือเท่าที่ควรจึงเห็นควรให้วิชาลูกเสือมีหน่วยกิต เพราะจะทำให้ผู้เรียนและครูผู้สอนให้ความสำคัญ กับการเรียนกิจกรรมลูกเสือมากขึ้น นอกจากนี้ อยากให้ผู้บริหารทุกระดับเอาใจใส่ลูกเสือให้มากขึ้น เช่น ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียนควรผ่านหลักสูตรการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ทำให้

กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของกองลูกเสือในสถานศึกษาได้รับการปรับปรุง และเป็นประโยชน์กับการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาให้มากที่สุด (บุญรัตน์ วงศ์ใหญ่. 2549 : 27)

เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ซึ่งอยู่ในสังกัดของสำนักงาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นหน่วยงาน ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการพัฒนาและกำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้น โดยกำหนดสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้รวม 12 ปี แบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น ๆ ละ 3 ปี สำหรับโครงสร้างหลักสูตร ๆ แบ่งออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดให้เรียนรู้ตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 เป็นการพัฒนาองค์รวม ของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จัดเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรมและมีระเบียบวินัย จึงมีแนวทางการดำเนินการกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กิจกรรมลูกเสือมีจุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของ ประเทศ และของโลกในปัจจุบัน ในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้วนั้นจะมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ คุณภาพของคนในชาติ ซึ่งจะทำให้คนในชาติมีคุณภาพได้ ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมคนในชาติ ให้เป็นคนมีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรมสูง มีบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย ที่เหมาะสมกับสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตควรจะเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ เพราะเด็กไทยเป็นสมบัติที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติควรจะนำกระบวนการลูกเสือมาพัฒนาเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนช่วงอายุ 8-23 ปี ให้เป็นคนดี มีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ มีความ สามัคคี จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่น ตามกฎและคำปฎิญาณของลูกเสือ การนำกระบวนการลูกเสือเข้าไปในสถานศึกษาเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรม เพราะกิจกรรมต่าง ๆ คือสิ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน พร้อมกันกิจกรรมที่จัดเพื่อให้เกิดการพัฒนา มีหลายประเภท อาจมีความแตกต่างกันบ้างในแต่ละ ระดับชั้นการศึกษา โดยทั้งนี้ต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และของกระทรวงศึกษาธิการ โดย ดร.จรวพร ทรณินทร์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดเผยแพร่ผลการประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2549 ว่า ที่ประชุมมีมติเห็นชอบร่าง พ.ร.บ. ลูกเสือ ตามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. 2507 โดยเร่งผลักดันเพื่อให้มีผลบังคับใช้ภายในปี พ.ศ. 2550 และให้จัดทำแผน การรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้

หลักสูตรการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ จะต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของการลูกเสือ ตามที่องค์การลูกเสือโลกได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดแล้ว คณะลูกเสือแห่งชาติ ยังยึดมั่นในวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติ ลูกเสือ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 และปฏิบัติตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชา พิเศษ พ.ศ.2509 การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เดิมเป็นกิจกรรมเลือก ต่อมาได้แก้ไขเป็น กิจกรรมบังคับ และแก้ไขอีกครั้งเป็นวิชาบังคับเรียน แต่เมื่อประเมินผลแล้ว เห็นว่าไม่ประสบผลสำเร็จ จึงแก้ไขเป็นกิจกรรมบังคับเลือกจนถึง พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้ สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ อยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากเหตุ และมีขั้นตอนพัฒนาให้ก้าวหน้าสูงขึ้นและเชื่อว่า กระบวนการลูกเสือที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนที่เกิดจาก สภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคม ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก การแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนมีหลายวิธี กิจกรรมลูกเสือเป็นวิธีการ ที่ทั่วโลกยอมรับนับถือว่าสามารถ แก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนได้ดีที่สุด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ นักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีนโยบายที่แน่นอนที่จะให้ความสำคัญของกระบวนการ บริหารกิจกรรมลูกเสือเป็นกระบวนการให้การศึกษา และเครื่องมือสำคัญที่สามารถพัฒนาเยาวชน ได้ครบทั้งด้าน พุทธิศึกษา จริยศึกษา และหัตถศึกษา ซึ่งกิจกรรมลูกเสือเป็นกระบวนการที่จะ สามารถพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการแก้ปัญหาด้านจิตใจของเด็ก และเยาวชนในเขต รับผิดชอบ ของตนเอง เพราะผู้เรียนขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดเทคนิคการคิดวิเคราะห์ ขาดการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดภาวะผู้นำ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีจิตสำนึก ทัศนคติ พฤติกรรมการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนมีหน้าที่ในการ บริหารกองลูกเสือโดยตรงจึงเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ 2 โดยศึกษากระบวนการบริหาร กิจกรรมลูกเสือใน 4 ด้าน คือ การวางแผนกิจกรรมลูกเสือ การจัดองค์การกิจกรรมลูกเสือ การใช้ ภาวะผู้นำกิจกรรมลูกเสือ และการควบคุมกิจกรรมลูกเสือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่มีลูกเสือขนาดใหญ่
3. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก กับที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่
4. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ของผู้บริหารการศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงาน และการผ่านการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 และนำไปเป็นข้อมูลการปรับปรุง และพัฒนาด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 สถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก จำนวน 200 โรง และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 สถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่จำนวน 199 โรง รวมทั้งสิ้น 399 โรง (สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2549 : 1) โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน(Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 195 โรง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก จำนวน 98 คน และผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่ จำนวน 97 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของกองลูกเสือที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงาน โดย แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

3.1.1 ขนาดของกองลูกเสือที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงาน ได้แก่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

3.1.2 เพศของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ชาย และหญิง

3.1.3 ประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 11-15 ปี

3.1.4 การผ่านการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือของผู้บริหาร ได้แก่ ชั้นความรู้ ขั้นสูง (W.B.) และชั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรม (A.L.T.)

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ 4 ด้าน คือ

3.2.1 การวางแผนกิจกรรมลูกเสือ

3.2.2 การจัดองค์การกิจกรรมลูกเสือ

3.2.3 การใช้ภาวะผู้นำกิจกรรมลูกเสือ

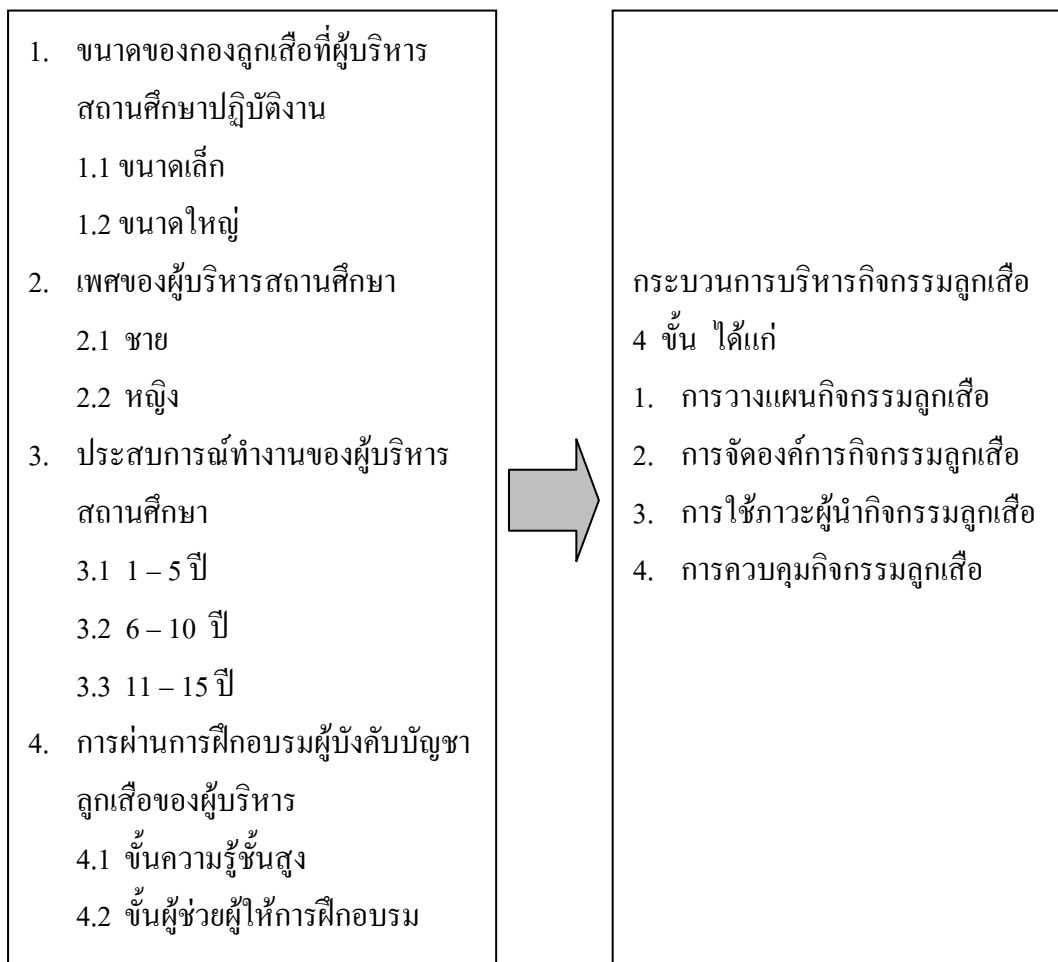
3.2.4 การควบคุมกิจกรรมลูกเสือ

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ เซอร์จิโอวานนี, เบอร์ลิงเกม, คอุมส์, เทอร์ตัน(Sergiovanni,Burlingame,Coombs,Thurston). (1980 : 12-13) ได้เสนอกระบวนการ บริหารไว้ 4 ชั้น ตามกรอบหน้าที่การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 โดยศึกษากระบวนการบริหารกิจกรรม ลูกเสือใน 4 ด้าน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่เปิดทำการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ตามหลักวิชา และภาวะกระบวนการบริหารของเซอร์จิโวนานี, เบอร์ลิงเกม, คูมส์, เทอร์ตัน (Sergiovanni, Burlingame, Coombs & Thurston. 1980 : 12-13) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 4 ชั้น การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การใช้ภาวะผู้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การกำหนดแนวทางการฝึกอบรมลูกเสือ โดยการวางแผน วางโครงการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หลักวิชาการ หลักสูตร นโยบายของคณะลูกเสือแห่งชาติ ด้วยการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีการวางแผนจัดสรรทรัพยากรในการบริหารทั้ง คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกอบรมลูกเสือ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขององค์การ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ มาตรการและกลยุทธ์ การดำเนินงาน เพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีการตัดสินใจไว้วางหน้า และการประเมินอย่างรอบคอบ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 การจัดองค์การกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การจัดโครงสร้างของกองลูกเสือ หมู่ลูกเสือ การจัดสายงานบังคับบัญชา มีการมอบหมายงาน การกำหนดตัวบุคคล ลักษณะของภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ กำหนดการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับการปฏิบัติงานตามแผน มีวิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มงาน ซึ่งรวมทั้งการประสานงาน การดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือตามกระบวนการที่กำหนด กฎ ระเบียบ แบบแผน ในการปฏิบัติงานของการจัดองค์การกิจกรรมลูกเสือ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.3 การใช้ภาวะผู้นำกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการชี้แนะให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน โดยใช้ภาวะผู้นำจูงใจคนให้อยากทำงานให้ดี ด้วยการกระตุ้นความกระตือรือร้นของคนในองค์การ และมีความพยายามใช้อิทธิพลของผู้บริหาร ต่อผู้อยู่ในองค์การ ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสนับสนุน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจสั่งการเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งของบุคลากรและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้งานบรรลุสู่เป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 การควบคุมกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อการประเมินผลงานว่าเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้และบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ หรือไม่ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และควบคุมให้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ มาตรฐานการสอบเลื่อนชั้นทางลูกเสือที่คณะลูกเสือแห่งชาติกำหนด รวมทั้งการวัดผลการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเพื่อการรายงานผล โดยสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. กิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมบังคับเลือกในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีวินัย เป็นไปตามหลักสูตร วิธีการ และวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ

3. กองลูกเสือ หมายถึง ลูกเสือที่รวมกันเป็นหมู่ตามข้อบังคับของคณะลูกเสือแห่งชาติ แล้วตั้งเป็นกองขึ้นในสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขนาด คือ

3.1 กองลูกเสือขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดตั้งกองลูกเสือสำรอง กองลูกเสือสามัญ และสามัญรุ่นใหญ่รวมกันไม่เกิน 6 กอง โดยใช้จำนวนของกองลูกเสือเป็นตัวกำหนด

3.2 กองลูกเสือขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดตั้งกองลูกเสือสำรอง กองลูกเสือสามัญ และสามัญรุ่นใหญ่รวมกันตั้งแต่ 7 กองขึ้นไป โดยใช้จำนวนของกองลูกเสือเป็นตัวกำหนด

4. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ที่เปิดทำการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และสามัญรุ่นใหญ่

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

6. ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนกิจกรรมลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ และสามัญรุ่นใหญ่ โดยยึดตามลักษณะการจัดการกองลูกเสือ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่

7. ลูกเสือ หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า “เนตรนารี” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็กมีระดับกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสืออยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่มีระดับกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสืออยู่ในระดับมาก

3. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็กกับสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่ มีกระบวนการการบริหารกิจกรรมลูกเสือแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงาน และการผ่านการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ มีกระบวนการการบริหารกิจกรรมลูกเสือแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก

2. ทำให้ทราบกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดใหญ่

3. ทำให้ทราบกระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงาน และการผ่านการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือในสถานศึกษาที่มีกองลูกเสือขนาดเล็ก และกองลูกเสือขนาดใหญ่ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2